

MEDIACJE

W SPRAWACH KARNYCH I CYWILNYCH

Podstawowe zasady mediacji

Mediacja jest złożonym i niejednorodnym zjawiskiem. W wąskim ujęciu oznacza ułatwienie rozmowy. Jest formą dobrowolnego wsparcia udzielanego przez neutralną osobę trzecią i formą oddziaływania na zwaśnione strony, celem osiągnięcia przez nie własnego, wzajemnie akceptowalnego porozumienia. Ugodowe rozwiązywanie rozmaitych sporów i konfliktów z udziałem bezstronnego i neutralnego, profesjonalnego pośrednika, jakim powinien być mediator, to istota mediacji i uzasadnienie wzrastającego zainteresowania nią we współczesnych społeczeństwach i prawodawstwach.

Mediacja w ogólnym ujęciu kojarzona jest z pośrednictwem w sporze w celu nakłonienia skonfliktowanych stron do porozumienia. Jest pokojowym postępowaniem, w trakcie którego osoba trzecia podejmuje próbę doprowadzenia do zbliżenia stanowisk, złagodzenia istniejących między nimi napięć i stworzenia warunków dla znalezienia akceptowanego przez wszystkich rozwiązania (osiągnięcia porozumienia).

Mediacja to praktyczna metoda, podczas której mediator pomaga stronom ustalić najważniejsze fakty, nazwać i rozładować emocje, wspiera proces komunikacji oraz dochodzenie do porozumienia. Mediacja to interwencja w negocjacje lub konflikt akceptowalnej trzeciej strony, która ma minimalną możliwość podejmowania decyzji, lub w ogóle pozbawiona jest tej możliwości, która towarzyszy zaangażowanym stronom w dobrowolnym zmierzaniu do obustronnie akceptowalnego porozumienia.

Ponadto postępowanie mediacyjne ma przywrócić lub powołać relacje zaufania i wzajemnego szacunku pomiędzy stronami, przy jednoczesnym minimalizowaniu ich kosztów emocjonalnych czy cierpień psychicznych. Interwencja oznacza wkroczenie w funkcjonujący system relacji, wejście między ludzi lub grupy społeczne w celu udzielenia im wsparcia. U podstaw interwencji osoby z zewnątrz leży założenie, że trzecia strona jest zdolna do zmiany układu sił i dynamiki społecznej w istniejącej relacji konfliktowej przez oddziaływanie na przekonania lub zachowania stron, przez dostarczanie wiedzy lub informacji lub przez

wprowadzanie bardziej skutecznej procedury negocjacyjnej i w ten sposób pomaganie uczestnikom w rozwiązywaniu spornych kwestii.

Mediator pomaga ludziom komunikować się tak, by doprowadzić do wzajemnego zrozumienia i spotkania. Dzięki temu mogą oni porzucić styl rozmawiania, który prowadzi do niezgody i konfrontacji, chcąc uleczyć relację, która jest odczuwana jako bolesna. Uczestnictwo mediatora istotnie zmienia strukturę i dynamikę negocjacji. Ważna jest już sama jego obecność. Skłania ona strony do obiektywizowania własnych twierdzeń, precyzowania, a niekiedy także przewartościowywania zgłaszanych żądań.

Mediator może wspierać strony na wiele sposobów. Może zadawać pytania, które pomogą stronom uporządkować ich własne oczekiwania, a także dostrzec elementy, których dotychczas nie zauważały. Może sondować zbieżność ich interesów oraz ich skłonność do ustępstw w ramach spotkań wspólnych i indywidualnych, porządkować i ukierunkowywać rozmowę, sprowokować strony do poszukiwania kreatywnych rozwiązań.

Mediator powinien dążyć do przesunięcia zainteresowania stron z pokonania przeciwnika na pokonanie problemu i szukanie optymalnego, obustronnie zadowalającego wyniku. Mediacja jest najbardziej wartościowa, gdy pomaga rozwiązać konflikty w związkach, na których nam zależy (z członkami rodziny, przyjaciółmi, sąsiadami czy współpracownikami). Mediacja może zapobiegać i chronić przed poważnymi konfliktami oraz rozwiązywać już istniejące spory, zarówno w ich wczesnej, jak i późniejszej, na ogół bardziej zaognionej postaci. Dzięki mediacji ludzie uczą się ponownie ze sobą rozmawiać. Mediacja pozwala na to, aby powiedzieć drugiej stronie całą prawdę, w nieformalnej rozmowie wszystko sobie wyjaśnić i nawet, jeśli mediacja nie doprowadzi do ugodowego rozwiązania, prowadzi często do podniesienia poczucia bezpieczeństwa, odpowiedzialności za własny los, a w konsekwencji do zadowolenia.

Jedną z podstawowych cech mediacji jest to, że bezstronna, czyli neutralna osoba ma pomóc stronom w znalezieniu rozwiązania konfliktu. Proces ten nie jest sformalizowany, co oznacza, że mediator ma prawo wybrać metodę, która jego zdaniem przyniesie najlepsze efekty. Odpowiedzialność za sam proces dochodzenia do porozumienia spoczywa na mediatorze, podczas gdy za rezultaty mogą być odpowiedzialne wyłącznie strony. Odpowiedzialność mediatora za proces oznacza przede wszystkim to, że musi on stworzyć atmosferę sprzyjającą konstruktywnemu dialogowi stron. Biorąc pod uwagę, że to strony ponoszą odpowiedzialność